

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Anna-Lisa Karlsson*
 Härad: *Torna* Berättare: *Anders Olsson, Stormansg. 4
Lund*
 Socken: *Ö. Törn, Lund* Berättarens yrke: *f. d. arrendator*
 Uppteckningsår: *1965* Född år *1885* i *Ö. Törn, Lund*

*Uppteckningar om Ö. Törn efter ommes. fråge-
lista.
s. 1-18.*

ACC. N:R M. 16750:/.

Far började bruka Ö. Torn 2 på utmarken 1876. Jag tog vid 1921 och höll på till 1953 och nu har min son den. Gården är mycket gammal, minst 150 år tror jag, och den är byggd av Länsman Friberg och sen kom en arrendator och byggde till två längor, som är över 100 år.

Byn kallas också Skinnartorn och det kom från garvare, som hade mycket med skinn att göra. Det var också skitt där, så därför kallades byn också Skittartorn. Brev gick fram under adress Skinnartorn.

1880 brände byn ner närmare bestämt den 24 april, och det blev bara tre gårdar igen. De gårdar som är i byn nu, har funnits där all min tid. Ö. Torn 2 är absolut den äldsta gården i byn. Husmännen har fått friköpa mark men ingen annan. Endast den gamla byn kallades för byn.

LANTBRUKET.

Vi odlade mest havre och råg, eftersom marken var dålig, men även lite sockerbetor och potatis. Inga oljeväxter.

Man for varje år in till biskopen och betalade sitt arrende och han bjöd då alltid på cigarrer och frågade hur det var på gården.

Nyodlingar gjordes av far och tidigare arrendatorer men inte av mej. På Ö. Torn 2 har alltid funnits fin betesmark.

Vi bönder behövde aldrig svälta under krigen men nog var det många som svält under första världskriget.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16750:2.

Jag har aldrig haft någon mark som legat i träda, men att far trädade det vet jag. Svedjebruk, det vet jag inte ens vad det är. Brännodling däremot har förekommit här nere men det var för mer än 80 år sen.

Min far var mycket envis och sådde det utsäde han själv hade, medan jag däremot alltid köpt mitt utsäde.

Far använde endast lite konstgödning men jag har använt exempelvis superfosfat, kali och chilesalt. Märgling gjorde rika föräldrar och fattiga barn, för marken sögs ut.

Vi hade hemmasnidda plogar till omkring 1905, sedan Viktoriaplog, kultivatör och hundrapinnarsharv. Från början sådde man för hand sen kom bredsåningsmaskinen där utsädet sedan fick köras ner med skumplog, och sen kom radsåningsmaskinen. Skumplogen hade fyra skär och kallas den skumplog för att man "skummade" med den. Självavläggare fick vi när jag var cirka 19 år och självbindare 1913. Självbindaren är det finaste jordbruksredskap, som konstruerats tycker jag. Harpa eller kastmaskin har alltid funnits på Ö. Torn 2 och hackelsemaskin har jag alltid haft.

Ingen kvarn har funnits i Ö. Torn men däremot i Odarslöv, väderkvarn, och i Örtofta, vattenkvarn. Kvarnviks kvarn är fortfarande i bruk och är Aina Erlanders barndomshem. Vi sålde vår säd till spannmålshandlare exempelvis i Lund till Haganders och Persson i Klostergatan.

Hästräfsa av järn köptes av far när jag var 17-18 år. Då kostade den 175 kr. Innan hade vi träträfsa.

2.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16750:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En liten köksträdgård har alltid funnits och i den odlades alla slags bär och grönsaker även tomater men bara för självhushåll.

BOSKAPSSKÖTSEL.

På Ö. Torn 2 har vi alltid haft låglandsdjur. Magnus Jönsson på Ö. Torn 5 utplan köpte avelsdjur och tog på så sätt upp stammen på Ö. Torn. Ett tiotal kor, två eller tre får, cirka 50 höns och några ankor och gäss hade vi. Från början hade vi 6 hästar men dess antal minskade och när jag slutade 1953 hade jag bara två. Vi sålde mjölk hela tiden och hade boskapen mest för mjölkproduktionens skull. Jag har aldrig haft traktor.

Vi slaktade hemma men nötboskapen skickades till Kävlinge för slakt. Vi bedövade först djuret och stack det sedan. Hästar slaktade man aldrig själv.

Förr mjölkades djuren tre gånger om dan nu två gånger sommar som vinter. Ko som kalvat mjölkades en gång extra under några månader efter kalvningen. Vi har alltid mjölkat för hand. Mjölken ställde vi ute i en vattenså. Två sorters kärnor har använts, tio liters träkärna med vev och 1,5 liters glaskärna, där mjölken vispades. Nån gång då och då har vi ystat exempelvis när vi p.g.a. mul- och klövsjuka inte kunnat sälja mjölken. Mjölken skickades in till mejeri i stan, men före det bar vi den in till stan och sålde den till folk, som vi kände. Den såldes kannevis och en kanna innehöll tre liter. Lundaortens mejeri är ett andelsmejeri och bildades för cirka 70 år sen. Där fick vi sju öre litern för mjölken. Innan fanns endast privatmejeri i Lund, Warholmens mejeri, där betalade de bara

ACC. N:R M. 16750:4

fyra öre litern. Mjölken fördes in till Lund med häst och vagn och bönderna turades om att köra in till stan.

Vi sålde ägg snesavis, tjogvis, och vi höll hönsen mest för äggens skull.

Jag har aldrig varit med i tjurförening. Magnus Jönsson höll tjur och två kronor gången fick vi betala. Han började någon gång vid sekelskiftet. Första tjuren han hade hette Borg och den sålde han till Skabersjö för 800 kronor. Han höll på med aveln tills bönderna fick egna fina tjurar. Sedan 40-talet har jag varit med i seminiföreningen.

Djuren har vi alltid haft tjudrade och när de stallfodrades fick de kraftfoder, klöver, betor, kålrötter, betmassa och skummjolk till grisarna.

Veterinären har skött våra skadade och sjuka djur, men även rackare kom ut till gårdarna när jag var påg. Rackarna hade rätt att skriva ut recept och kastrade hästar. I regel var de av sämre folk och fick inte komma till bords. Man ansåg dem nog vara litet oärliga.

Stall, logar och svinhus finns på gården.

Nyheter fick vi genom tidningar exempelvis Folkets tidning, som kom tre gånger i veckan och kostade tre kronor per år, Lunds dagblad och Skånska dagbladet. Genom böcker och reklam spreds nyheter inom jordbruket. Man lånade redskap av varandra för att se om dessa nya redskap var bra. Var tredje onsdag i månaden åkte man dessutom in till Lund till marknaden på Clemenstorget.

ARBETSLIVET OCH ÄGANDERÄTTENS ORGANISATION.

Familjen bestod av far, som härstammade från Stångby, mor, som kom från Ö. Torn

4.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16750:5.

16, och nio barn. Dessutom hade vi dräng och piga. Vid tröskningen anställdes extra arbetskraft och det var oftast statarefamiljer. Arbetskraften stannade i regel 2 år och kom i regel från husmäns eller statarefamiljer. Inget arbete ansågs vara för fint eller för skitt för bonde och tjänstefolk.

Samarbete mellan bönderna förekom endast vid skörd och tröskning. Jag tycker det är bäst att sköta sig själv. Vi lånade aldrig nånting utan ägde allt själv. Inga gemensamma fester har hållits.

Andelmejeri och andelsslakteri är de enda föreningar jag varit med i och dem kan jag inte klaga på.

Vi hade alltid byastämman förr. Far hade byhornet av koppar, men jag vet inte var det finns nu. Stora stämman hölls annandag jul men inte nu sedan vi blivit inkorporerade i stan. Efter stämman var det alltid fest på Åke Hans, som då kallades Industrirestauranten.

BINÄRLINGAR.

Smed, snickare, sadelmakare fanns i Ö. Torn och skomakare. Inget bondehantverk har förekommit. Smedja fanns både i byn och på Getingevägen. Skomakarn bodde hos mej. Holmkvist startade smedjan på Getingevägen. "Vår" Ljungberg var skomakare. Olander var gesäll hos änkan efter första smen. Allihop hade lärlingar. De hade hela Ö. Torn som kunder på årsräkning. En gesäll hade 50 kronor i veckan och en läropåg 5 kronor i veckan. Nu reparerar man det mesta själv eller finns hantverkare i stan att tillgå.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16750:6.

6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det har funnits en liten affär i byn under ett par år. Håkanssons i Lund ägde den.

Vad jag vet förekommer ingen uthyrning av rum och bostäder till sommar-gäster.

Ingen särskild stor flykt från landsbygden har märkts här i Ö. Torn, men det är svårt att få tjänstefolk nu för tiden. Ungdomarna antingen studerar eller arbetar inne i stan på Åkerlund & Rausing, S:t Lars eller Vipeholm.

Anna Måns, som var väverska, bodde i röda huset.

SOCIALA GRUPPER OCH RELATIONER.

Arrendena har gått upp och gått upp. Far betalade 120 kronor i arrende, och när jag sedan tog vid hade arrendet gått upp till 700 kronor. När jag slutade 1953 betalade jag 1600 kronor i arrende, och min son betalar nu mellan 5-6000 kronor. När de höjde arrendet till 1600 försvann byggnadsskyldigheten för oss arrendatorer och det var ju skönt. Vi arrendatorer umgicks mycket med varandra och hade fester dels på Åke Hans och dels hemma. Var och en hade sitt lag, som bestod av släkt och jämställda.

Tjänstefolket var aldrig med på festerna utan passade upp. Vi sa förnamm eller efternamm till tjänstefolket, och de sa mor och far till oss. Tjänstefolket umgicks sines emellan och gick till stan och roade sej. Man promenerade på Bullis och Kyrkogatan, och där var fullt med folk. Eller gick man på café, bio och teater.

ACC. N:R M. 16750:7

Vi umgicks ofta i stan med släkt och vänner. Inga tvister har förekommit mellan Stiftsnämnden och arrendatorerna, vad jag vet. Studenterna var galna och oförskämda, de var lea och @jävliga men samtidigt trevliga.

Jag for ända till Tolånga för att finna min äktenskapspartner. Annars höll man sej mest inom socknen för att söka sin tillkommande. Det passar bäst när bönder och bönder kommer ihop. Ibland gifte sej hantverkarna med flickor inne från stan.

När jag gifte mej hade jag bonjour men numera har dom ju frack. Kvinnorna bar schallet fram till 1900, sedan hatt, som oftast köptes på marknaden, men man tyckte i början inte om flickorna som bar hatt. Plommonstop var allmänt när jag var 20 år. Senare bar jag hatt en s.k. skyklyvare med skåra i mitten.

BOSTAD OCH HEMINREDNING.

Byggnaderna i Ö. Torn 2 är uppförda för 200 år sen. Boningshuset är nu murat och putsat, innan dess var det korsvirke klätt med panelvirke. Takhalm låg på taket tills för 20 år sen. Boningshuset består av fyra rum och kök och i källaren finns pannrum, matkällare och storkällare. För 12 år sen moderniserades huset. När vi flyttade dit uppvärmdes huset med järnkaminer och i köket fanns en stor bakugn. Så länge vi bott i Ö. Torn har det varit elektrifierat men förr användes fotogenlampor. Vid moderniseringen sattes kokspanna, som även kunde användas för oljeeldning, in.

1914 köpte jag alla våra möbler till ett pris av kr. 1225. Ekmöbler var

7.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16750:8.

då modernt och buffé hade vi förstås. På väggarna hängde tavlor men inga kungapor-
trätt inte. Jalusier fick vi 1921. Jag har aldrig sandat golven men på fars tid
gjordes det. Man gjorde det för att det skulle va fint och så la man små enebitar i
sandén för att det skulle lukta gott. Till jul och påsk kom sedan mattorna fram.

När far var ung låg man på en kort fjäderdyna och använde alltid lakan
men inte dubbla.

Lite blommor har vi alltid odlat i vår trädgård bl.a. kejsarkronor och
vita liljor

MAT, DRYCK, HUSGERÅD OCH MÅLTIDSSEDER.

Arbetsdagen varade från 4.30 till 19.30. Klockan 6.00 åt vi frukost,
klockan 8.30 lillemiddag, klockan 12 middag med soppa, fläsk, bröd och potatis,
13.30 kaffe, klockan 16 merafton, då vi fick äggkage, klockan 19.30 kväll med mjölk
och bröd. Detta var matordningen när jag var ung, senare har vi övergått till en
arbetsdag, som varade från kl. 6.30 till 18. 6.30 åts frukost, 9 kaffe, 12 middag,
15 kaffe och 18.30 kvällsmat. Soppa åts varje torsdag och sill och potatis alltid
till frukost. Kaffe dracks två gånger om dagen. Hästkött åts inte, för det tålde inte
fruntimmerna. Min mor lagade inte för allt i världen hästkött. Av fisk tillagades
mest sill och ibland torsk, men inte makrill. Skrubbor köpte far i stan och det
tyckte vi var gott. Vi åt inga sydfrukter när jag var barn, men hade alltid nötter
till julen. Oxkött köptes nån gång då och då åtminstone till jul och användes då
till soppan.

8.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16750:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Allt bröd bakades hemma och storbak förekom en gång i månaden.Vi bryggde även öl.Sylt koktes och konserverades i konserveringsapparat.Kött saltades ner och röktes.Förr kokte man maten mest,men fläsk stektes alltid.Till lillemiddag fick man alltid rökad korb och bröd och en kvarter dricka.Vi åt alla på en gång och naturligtvis tillsammans med tjänstefolket.Vi åt i lilla rummet som ligger intill köket.

TEXTILIER OCH KLÄDER.

Så länge jag kan minnas tillbaka har vi haft vävstol.Där vävdes kläde,handdukar,dukar,gardiner och mattor,som alltid skulle va nya till jul.Vi har aldrig odlat lin,men mor spann lin.Eftersom vi alltid haft får bereddes ullen hemma och färgades sedan av Salanders i Lund.Jag lät sy mina kläder hos skräddare Jönsson i Nygatan medan kvinnorna köpte sina kläder färdiga. I Ö. Torn fanns en skräddare, som hette Dal,och han sydde skinnpälsar.

Symaskin inköpte jag 1914 och för den gav jag 118 kronor.Hade jag köpt den på avbetalning hade jag fått ge 140 kronor.Skor köpte vi i Lund och lagade dem sedan här i Ö. Torn.

Vi har inte så många gamla textilier,men några dukar i opphämta från före 1910 har vi.

SJUKVÅRD OCH HYGIEN.

Jag tror inte det funnits någon 'klok' i Ö. Torn.Mot ont i halsen praktiserade

ACC. N:R M. 16750:10.

man en hemmagjord kur, som bestod i att man intog dricka med ingefära i och svepte en gammal strumpa om halsen. Och bra blev man. Blev man sjuk låg man i hemmet och aldrig på sjukhus. Förlossningar skedde i hemmet och en barnmorska från Lund kom ut och hjälpte till. Ö. Torn hade en ordinarie barnmorska, som hette fru Torén. Hon bodde i Lund men avlönades av Ö. Torn.

Soda och såpa var de tvättmedel, som användes och vridmaskin har vi haft sedan 1914.

SOCIALVÅRD.

En meter bränne och ett par hektoliter kol stod socknen för till de gamla. Biskop Billing hade grundat en fond som de gamla skulle ha räntepengarna av till jul. Tio kronor per gamling brukade det bli. I kommunalrummet på Ö. Torn 4 togs de arbetsoförmögna om hand.

När de gamla gjorde av med gården kom de på undantag och fick i regel tre tunnor råg, två tunnor korn och vedbrand. Detta skulle räcka för ett år. Undantags- husen byggdes ofta vid gödselstan.

Om man blev sjuk och kom till sjukhus var man tvungen betala borgen för vistelsen där. Hundra kronor kostade det och ^{det} stod kommunalordföraren för eller också Wickmans affär i Lund.

BEMÄRKESEDAGAR I FAMILJEN.

Dop förekom oftast i hemmet, sällan i kyrkan. Man var högtidsklädd och efter dopet bjöds faddrarna in på mat och efter maten kaffe och toddy. Farmor bar första

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16750: //

11.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

barnet och mormor det andra.

Konfirmation skedde i domkyrkan men sen fem år tillbaka i Allhelgonakyrkan. Efter konfirmationen ansågs ungarna vara vuxna. Vid högtidligheten bar gossarna svarta eller grå långbyxor och svarta handskar och töserna svarta långklänningar. Efteråt bjöds släkten på mat.

Skolavslutningar och examina av olika slag. Prästen var alltid närvarande vid skolavslutningen och vi barn var fint klädda och hade fina skor på. Till vardags gick vi alltid i trätofflor.

Förlovning firades inte på något speciellt sätt. Mannen fick en guldring och kvinnan en.

Lysning togs ut hos prästen och andra lysningssöndagen var mottagning hos fästmon och tredje hos fästmannen.

Svensexa och möhippa vet jag inte ens vad det är.

Bröllop firades både hemma och i kyrkan. Vårt bröllop firades i min frus hem och brudpallarna, som användes, hade min fru gjort själv. Kvinnan fick ring men inte mannen. Efter bröllopet bjöds på storkalas och till vårt bröllop var över 100 inbjudna.

Silverbröllop och guldbröllop. Silverbröllopet firade vi inte alls men däremot guldbröllopet. Vi hade middag för barnen och jag gav mor en guldring.

Begravning. Den döde lades i ett svalt rum, som kläddes helt vitt och där levande ljus brann. Processionen till kyrkan företogs i skjutsar. I den första satt

ACC. N:R M. 16750:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

två herrar som prestaver, sedan kom likvagnen, sedan släkten och vännerna och sist grannarna. Utanför dödshuset risades på gatan och sedan framför varje gård som passerades. Kransar beställdes i blomsteraffärer. En pärlkrans köptes och den lades sedan på graven. Mor hade en åminnelsetavla över sina föräldrar, men den är förstörd nu tror jag. Efter begravningen bjöds på middag för alla begravningsgästerna.

Födelsedag och namnsdag. Namnsdagar har vi aldrig firat men däremot alltid födelsedagarna. Femtioårsfödelsedagsfesten var alltid den största och då bjöds släkt, vänner och grannar på storkalas. För cirka 25 år sen började festerna hållas ute på restauranger exempelvis Storkällaren och Åke Hans i Lund.

HELGER OCH FESTDAGAR.

Nyår firades tillsammans med tjänstefolket. Det nya året vakades in i hemmet samtidigt som man åt litet mat.

Trettonhelgen gick man alltid i kyrkan. Barnen klädde ut sej och gick från gård till gård och i varje gård trakterades de med något eller fick något gott att ta med sej hem.

Fastlag. Fastlagsbullar äts alltid men efter vad jag kommer ihåg var dom utan grädde då. Första fastlagslördagen hölls fastlagsgille på gårdarna. För 35 öre fick man först kaffe och fastlagsbulle och sen dansade man och kl. 21 fick vi smörgåsar och mjölk och sen fortsatte dansen. Jag har slagit katten ur tunnan en gång i Fågelsång, men det var på sommarn det. Ris har funnits så länge jag kan minnas.

Påsk. På skärtorsdan klädde barnen ut sej och gick omkring i gårdarna och fick gåvor. Man fäste häxor på varandra och dessa hade man klippt ut i papper. På

ACC. N:R M. 16750: 13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

långfredagen bar man svarta kläder och gick till nattvarden. Påskafton gavs ägg till tjänstefolket. Drängen fick ett tjog, lilldrängen 10 st. och pigan 15. Vi mållade ägg och det gick till så att det ägg, som prickades med nystan vanns åt kastaren. Äggen målades i olika färger.

Valborgsmässoafton och första maj. Väder våren hade en rishög samlats ihop och på valborgsmässoafton sattes fyr på den. Innan högen tändes drack man kaffe och efteråt äggtoddy. Ingen majsjungning har förekommit här ute i Ö. Torn men väl inne i stan.

Pingst. Hemmet pryddes med grönt till pingst och lammkött äts till middagen. På pingstafton for man sedan till Fågelsång och dansade.

Midsommar. Varje midsommarafton restes en majstång på Ö. Torn 16. Den kläddes och restes av släkt och vänner. Senare på kvällen for man till Fågelsång och dansade.

Allhelgonahelgen firas inte.

Mårten. Mårtensafton äts gås, anka eller tupp. Allt husfolk deltog tillsammans med familjen i den måltiden.

Advent. Första söndagen i advent tog man till kyrkan och i hemmet tändes ljus. Någon adventsstjärna har vi aldrig haft.

Lucia. Min första Lucia såg jag 1912, då häradshövdingens dotter, Selma Theorin, var Lucia och drog runt i staden och uppvaktade alla professorerna.

Jul. Till jul bakades, 52 kakor bröd, slaktades, tvättades och städades.

ACC. N:R M. 16750: / 4

14.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ingen särskild julskyltning var anordnad i Lund på den tiden, men Arbetarkommun hade lite trevligt i Ridhuset 14 dagar före jul med fiskdamm m.m. Julafyon kl. 13 blåstes julen in av Södra skåningarna och Tjugondagknut blåstes den ut. När jag var liten fick vi inga julklappar, det blev modernt först för 50 år sen, med julgran har vi alltid haft. Dopp i grytan äts alltid lillejulafton hos Bengt Pers men aldrig hos mej. Julafton äts lutfisk och efter klockan 24 bruna bönor och fårkött. Det som inte äts upp gömdes till dan därpå och obligatorisk rätt på juldagen var soppa. Det pyntades också litet till jul, gardiner sattes upp för fönstren och mattor lades på golven.

NÖJEN, UMGÅNGESLIV OCH SPORT.

Man umgicks mest med grannarna. Man drack kaffe tillsammans och gick på kalas till varandra.

Jag har aldrig varit med om något barnkalas och tror inte det var så vanligt i Ö. Torn. Några ungdomslag fanns inte men ungdomsgille hölls efter skörden och då bjöds alla ungdomar till Ö. Torn. Skördens slut firades på alla gårdarna med dans och mycket mat.

1942, när vi inkorporerades med stan, åt alla i Ö. Torn gemensam middag på Åke Hans och det är nog den enda fest, som firats gemensamt av alla i Ö. Torn.

Med stadsungdomar umgicks man då och då, men de kunde ju aldrig bjuda igen.

ACC. N:R M. 16750:15.

När jag var riktigt liten, kommer jag ihåg att jag fick en trähäst, som kostat 25 öre. Annars gjorde vi för det mesta leksakerna själva av exempelvis pinnar, träbitar och kottar. För det mesta höll man till ute, men man skulle va inne före kl. 20 på kvällen.

Det var regel, att man varje pingstafton för till Bökeberg för att dansa.

Vi läste i mitt hem Folkets tidning, lånade aldrig några böcker från bibliotek och var inte med i några föreningar. Pastor Böös hade syjunta och den finns fortfarande kvar.

Radio fick vi 1937 på julafton och den kostade 190 kronor. TV har vi aldrig haft.

I mitt hem har aldrig funnits några musikinstrument, men ett eller annat munspel skaffade man sej.

Ingen idrott har utövats av någon i familjen.

POLITIK.

I byn var man antingen liberal eller högerman. Magnus Jönsson var ju högerman, och han var kungen i byn. Men även arbetarepartiet var representerat. De yngre var inte särskilt politiskt aktiva. Inga politiska möten har hållits i Ö. Tom. I min familj ansåg vi Branting vara en präktig man och kungligheterna var alltid ärade. Ingen i familjen har någonsin varit med i någon fackförening.

RELIGION.

Vi har alltid tillhört statskyrkan och kommer alltid att göra. Varannan

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16750:16.

söndag gick vi i kyrkan och till nattvard gick man en gång om året och fredagen innan man skulle gå till nattvarden fick man teckna sej på en lista, som låg på pastorsexpeditionen.

Frikyrkorna är inget att ha.

Vi hade ingen husandakt i hemmet, men väl husförhör i skolan, när jag gick i småskolan. Husförhören lades bort någon gång i början av 1900-talet.

Statskyrkan sattes alltid högt och kvinnorna neg för prästen.

STUDIER OCH YRKESVAL.

I Ö. Torn fanns småskola och folkskola. Det var inte vanligt att fortsätta efter folkskolans slut, men Anna Christensson här från Ö. Torn tog i alla fall studenten.

För att bli bonde fordrades ingen annan utbildning än att se på hur far gjorde, men några gick ju i lantbruksskola.

FAMILJ, SLÄKT OCH HEMLIV.

Vi barn sa far och mor, absolut inte du eller ni. Mina barn säger också far och mor. Till släkt och bekanta sa vi tant och farbror plus förnamn.

Mor skötte alltid om oss som spädbarn. Barnvagn hade vi aldrig någon.

Far och mor uppfostrade oss barn och aga förekom någon gång då och då. Man skrämde oss för sotarn och fjärdingsmannen.

På kvällarna handarbetade töserna medan pågarna för det mesta sov. Redan klockan 8 gick man och lade sej. Tredje torsdagen i Tor fick man inget lyse mer.

16.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16750:17

17

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På lördagarna gick man alltid ut och i korsvägarna dansade man. Släkten besökte man, men endast sedan man blivit bjuden.

KOMMUNIKATIONER.

Järnvägen som gick genom Ö. Torn, är nedlagd för den bar sej inte. Ingen busslinje gick genom gamla byn men Hörby-Löberödbussen passerade Getingevägen.

Cyklar började bli allmänt för så där 60 år sen. Motorcykel tror jag ingen i Ö. Torn har haft. Först med bil var Brunshög. De köpte sin bil på 20-talet. Under kriget kördes mycket med häst och vagn. Tandemcykel köpte vi mor och jag 1939.

Före 1900 fick man fara till stan och hämta ut posten på postkontoret. Senare fick vi brevbärare, som färdades först till fots, sen på cykel och nu i bil.

Telefon har funnits sen 1917 och först med telefon Brunshög och Jöns Andersson, som var handelsman.

HANDEL.

Varje lördag for man till Lund och sålde ägg på torget. Vi hade torgplats på Stortorget. Marknaden på Clemenstorget i Lund och marknaden i Eslöv besöktes då och då.

Vi sålde till spannmålshandlarna i stan och körde själva in säden till dem. Till Brunshög sålde vi kornet. Resande för Gullvik frökantor, Weibulls och Svalöv tog upp order.

Västgötaknallar drog omkring och sålde vävskedar, borstar m.m. Den siste kom

ACC. N:R M.16750:18.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

för cirka 20 år sen. Ingen handelsbod av värde har funnits här i Ö. Torn. I Lund handlade vi mest hos Wickmans, men ibland också hos Lundgrens, Hedmans och Svea. De affärer som höll stall hade de flesta kunderna. Vi fick ingen rabatt i affären men vid varje veckoköp fick vi en tvål och en strut karameller.

I Lund anlidade vi dessutom smeden och vagnmakaren.

KONTAKTEN MED STAN.

Med kontakt har vi naturligtvis haft med Lund. Klöver och långhalm körde vi däremot till Malmö.

Far och mor for varje vecka till stan och nån gång fick vi barn följa med. Varje lördag for vi in till Lund och naturligtvis tredje onsdagen i varje månad, då den stora marknaden på Clemenstorget ägde rum. Danskar kom ofta dit och köpte hästar.

När cirkus Madigan kom till Lund for vi alltid in. Det hände en gång om året. Vi for endast till stan för att gå på marknad, cirkus eller besöka släkt och vänner. Far hade två bröder i stan och med dem umgicks vi ganska mycket.

Stadsborna ansåg alltid, att vi bönder fick för mycket betalt för våra varor, om vi så inte fick något betalt alls.

Ö. Torn har inte rönt någon som helst påverkan från stan.